

 सत्यमेव जयते	राज्य आरोग्य माहिती व जीवनाविषयक आकडेवारी कार्यालय महाराष्ट्र शासन - सार्वजनिक आरोग्य विभाग डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनडी रोड पुणे ४११००१	 महाराष्ट्र शासन सहस्रशिक्षण योजना
उपसंचालक आरोग्य सेवा (आ मा जी आ) तथा उपमुख्य निबंधक जन्म मृत्यू महाराष्ट्र राज्य पुणे - ०१	संकेतस्थळ : arogya.maharashtra.gov.in कार्यालय : ०२० - २६०५९५३० नानोप विभाग : ०२० - २६०५८२९२ विवाह नोंदणी : ०२० - २६०५८६१० ई -मेल : mahvivah@gmail.com	
आरोग्य सेवा विवाह नोंदणी	जा.क्र आमाजीआ/कक्ष-८२/ विवाह नोंदणी विहीत नमुने/ १४३६ - १६१० / २०२५ दिनांक:- १८/०७/२०२५	

प्रति

- १) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- २) जिल्हा शल्य चिकीत्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व)
- ३) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा विवाह निबंधक,
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
- ४) वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी तथा विवाह निबंधक, महानगरपालिका (सर्व)
- ५) उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रामपंचायत), जिल्हा परिषद (सर्व)
- ६) मुख्याधिकारी तथा विवाह निबंधक, नगरपरिषद/नगरपालिका/नगरपंचायत (सर्व)
- ७) वैद्यकीय अधिकारी तथा विवाह निबंधक, कटक मंडळ (सर्व)

विषय: विवाह नोंदणी बाबत विहीत नमुने

संदर्भ : १) महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे विनियमन आणि विवाह नोंदणी अधिनियम १९९८

२) महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे विनियमन आणि विवाह नोंदणी नियम १९९९

महाराष्ट्रातील सर्व भागास महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे विनियमन आणि विवाह नोंदणी अधिनियम १९९८ व महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे विनियमन आणि विवाह नोंदणी नियम १९९९ लागू आहे. विवाह मंडळांची नोंदणी व विवाह नोंदणीसाठी विहीत नमुने सोबत जोडून पाठवत आहोत त्यानुसार विवाह मंडळांची नोंदणी व विवाह नोंदणी प्रक्रियेसाठी हे विहीत नमुने वापरावेत.

वैद्यकीय अधिक्षक, उपजिल्हा रुग्णालय/ग्रामीण रुग्णालय यांना जिल्हा शल्यचिकित्सक यांच्या मार्फत विवाह नोंदणीचे विहीत नमुने ईमेल द्वारे पाठवावे.

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचे मार्फत मुख्याधिकारी तथा विवाह निबंधक, नगरपरिषद/नगरपालिका/ नगरपंचायत, वैद्यकीय अधिकारी कटक मंडळे यांना विवाह नोंदणीचे विहीत नमुने ईमेल द्वारे पाठवावे.

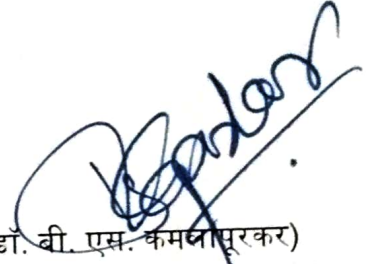
वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी, महानगरपालिका यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील प्रभाग वैद्यकीय अधिकारी यांना विवाह नोंदणीचे विहीत नमुने ईमेल द्वारे पाठवण्यात यावे. तसेच जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रामपंचायत), जिल्हा परिषद यांना याबाबत कळवून त्यांच्या स्तरावरील ग्रामपंचायतींना विवाह नोंदणीचे विहीत नमुने ईमेल द्वारे पाठवण्याबाबत सूचित करावे.

विहीत नमुने खालील प्रमाणे आहेत.

- १) विवाह मंडळांची नोंदणी/ नोंदणीचे नूतनीकरण करण्याकरीता अर्ज (नमुना 'अ')
- २) विवाह मंडळांची नोंदणी/ नोंदणीचे नूतनीकरण केल्याचे प्रमाणपत्र (नमुना 'ब')
- ३) विवाह मंडळांची नोंदणी/ नोंदणीचे नूतनीकरण करण्यास नकार देणारा आदेश (नमुना 'क')
- ४) विवाहाचे जापन (नमुना 'ड')
- ५) विवाह नोंदणीचे प्रमाणपत्र (नमुना 'इ')
- ६) विवाहाची नोंदणी करण्यास नकार देण्याबाबत आदेश (नमुना 'फ')
- ७) नमुना 'ग'
- ८) विवाह मंडळांची नोंदवही (नमुना 'ह')
- ९) विवाह नोंदवही (नमुना 'आय')

विवाहाचे जापन (नमुना 'ड') भरताना त्यामध्ये दिलेली सर्व रकाने भरावे व त्यासाठी लागणारी आवश्यक ती सर्व कागद पत्रे घ्यावीत. विवाह नोंदणीचे प्रमाणपत्र नमुना 'इ' मध्येच देण्यात यावीत व विवाह नोंदवही (नमुना 'आय') मध्ये दिलेले सर्व रकाने भरण्यात यावीत. यानुसार सर्व संबंधितांना आप-आपल्या स्तरावरून सूचना देण्यात यावीत व केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा निबंधक यांच्या मार्फत या कार्यालयास सादर करावा.

सोबत - १ ते ९ विहीत नमुने

(डॉ. वी. एस. कमणापूरकर)

उपसंचालक, आरोग्य सेवा (अ.मा.जी.आ.)
तथा विवाह निबंधक (विभागस्तरीय समन्वय)
महाराष्ट्र राज्य, पुणे

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर :-

- १) मा. सचिव १, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल इमारत, १० वा मजला, मंत्रालय, मुंबई-१
- २) मा. आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
- ३) मा. संचालक, आरोग्य सेवा, आरोग्य भवन, मुंबई.
- ४) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा निबंधक विवाह मंडळ व विवाह नोंदणी (राज्यस्तरीय), पुणे.

नमुना-“अ”
विवाह मंडळाची नोंदणी / नोंदणीचे नूतनीकरण करण्याकरीता अर्ज
(कलम ५ (१) आणि नियम ३ पाहा)

व्दारा :

प्रति,

(अर्जदाराचे नांव व पत्ता)

.....
.....
.....

(कायमस्वरूपी पत्ता)

.....
.....
.....

(सध्याचा पत्ता)

प्रति,

निबंधक,

विवाह मंडळ व विवाह नोंदणी,

महोदय,

मी, उपरोल्लिखित अर्जदार, खालील विवाह मंडळाच्या नोंदणीकरिता नोंदणीचे नूतनीकरण करण्याकरिता अर्ज करु इच्छितो :

विवाह मंडळाचे नांव आणि पूर्ण पत्ता

.....

(मंडळाचे नोंदणीकृत कार्यालय ज्या ठिकाणी

असेल किंवा होणार असेल ते ठिकाण)

.....

२. मी यासोबत खालील दस्तऐवज जोडीत आहे :

(एक)

(दोन)

(तीन)

ज्या अटीस व शर्तीस अधीन राहून नोंदणी करण्यात येईल अशा सर्व अटी व शर्ती माझ्यावर / आमच्यावर बंधनकारक असतील, यास मी / आम्ही वचनबद्ध आहे / आहोत.

आपला विश्वासू

ठिकाण :

दिनांक :

(अर्जदाराची स्वाक्षरी)

नमुना-“ब”

विवाह मंडळाची नोंदणी / नोंदणीचे नूतनीकरण केल्याचे प्रमाणपत्र
(कलम ५ (२) आणि नियम ४ पाहा)

प्रमाणित करण्यात येते की, नमुना - “अ” मध्ये सादर केलेल्या अर्जानुसार श्री. रा. यांच्या येथे नोंदणीकृत कार्यालय असलेल्या (नोंदणीकृत कार्यालयाचा पत्ता) विवाह मंडळाची महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे नियमन व विवाह नोंदणी विधेयक, १९९८ या मधील तरतुदीनुसार आणि मागील पृष्ठावरील अटीस व शर्तीस अधीन राहून, मी नोंदणी केली आहे.

सदर प्रमाणपत्र १९ पर्यंत ग्राह्य आहे.
..... विवाह मंडळाचे चे नोंदणीकृत कार्यालय,

शिवका

ठिकाण :

स्वाक्षरी
(अटी आणि शर्ती)

दिनांक :

या प्रमाणपत्राचे पर्यंत नूतनीकरण करण्यात आलेले आहे.

शिवका

दिनांक :

स्वाक्षरी

ठिकाण :

नमुना-“क”

विवाह मंडळाची नोंदणी / नोंदणीचे नूतनीकरण करण्यास नकार देणारा आदेश
(कलम ५ (६) आणि नियम ३(५) पाहा)

मी, विवाह मंडळाच्या निबंधक,
अर्जाची व त्यासोबत सादर केलेल्या इतर सर्व दस्तऐवजांची व कागदपत्रांची छाननी केल्यानंतर आणि
दिनांक/...../ १९ रोजी अर्जदाराचे म्हणणे ऐकून घेतल्यानंतर. सदर विवाह
मंडळाची नोंदणी करण्यास / नोंदणीचे नूतनीकरण करण्यास खालील कारणास्तव नकार देत आहे :

.....
.....

ठिकाण :

दिनांक :

विवाह मंडळाचे निबंधक

शिवका

FORM 'D' / नमुना 'ड'
MEMORANDUM OF MARRIAGE
विवाहाचे ज्ञापन

[See Section 6 and rule 5 / पहा कलम ६ आणि नियम ५]

1. Date of Marriage :
विवाहाचा दिनांक :
2. Place of Marriage (With full Particulars) :
विवाहाचे ठिकाण (संपूर्ण तपशिलासह) :
3. Personal law according to which the :
marriage between the parties was solemnized
पक्षकारांमधील विवाह ज्या व्यक्तिगत कायद्यान्वये :
विधी संपन्न झाला तो कायदा

4. Details of Husband / वराची संपूर्ण माहिती

- a) Full Name of the Husband :
Surname Name Father Name
पतीचे संपूर्ण नांव आडनाव नाव वडिलांचे नाव

UID No.
आधार क्र.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Photo of
Husband

Thumb

- b) Other Name/s (if any) Which the :
husband known
पतीला दुसऱ्या नावाने (कोणतेही असल्यास) :
ओळखत असल्यास ते नांव / ती नावे
- c) Religion (i) By Birth :
(ii) By adoption (if any) :
धर्म (१) जन्माने :
(२) दुसरा धर्म स्वीकारला असल्यास (कोणताही असल्यास) :
- d) Age as on the date of : YearsMonths
Solemnization of marriage
विवाह विधी ज्या तारखेस संपन्न : वर्ष महिना
झाला असेल त्या तारखेस असलेले वय
- e) Occupation along with :
Office address.
व्यवसाय कार्यालयाच्या पत्त्यासह :
- f) Status at the time of marriage : Unmarried / Widower / Divorced
विवाहाच्या वेळची स्थिती : अविवाहीत / विधुर / घटस्फोटित
- g) Full address of the husband :
पतीचा संपूर्ण पत्ता :
- h) Signature of the Husband :
With date :
पतीची तारखेसह स्वाक्षरी :

5. **Details of Wife / वधुची संपूर्ण माहिती**

- a) Full Name of the Wife _____
Surname _____ Name _____ Father Name _____
पत्नीचे संपूर्ण नांव _____ आडनाव _____ नाव _____ वडिलांचे नाव _____
UID No. _____
आधार क्र. _____
- b) Other names /s (if any) by _____ : _____
Which the wife is known
पत्नीला दुसऱ्या नावाने (कोणतेही असल्यास) : _____
ओळखत असल्यास ते नांव / नावे _____
- c) Religion (i) By Birth _____ : _____
(ii) By adoption (if any) _____
धर्म (१) जन्माने _____ : _____
(२) इतर धर्म स्वीकारला असल्यास (कोणताही असल्यास) : _____
- d) Age as on the date of _____ : _____ Years..... Months
Solemnization of marriage
विवाह विधी ज्या तारखेस संपन्न _____ वर्ष _____ महिना
झाला असेल त्या तारखेस असलेले वय _____
- e) Status at the time of marriage _____ : Unmarried / Widow / Divorced
विवाहाच्या वेळची स्थिती _____ : अविवाहीत / विधवा / घटस्फोटीत
- f) Full address of the wife before _____ : _____
of at the time of marriage
विवाहाच्या पूर्वीचा अथवा वेळचा _____ : _____
पत्नीचा पूर्ण पत्ता _____
- g) Signature of the wife with date _____ : _____
पत्नीची तारखेसह स्वाक्षरी _____ : _____

Photo of
Wife

Thumb

6. **Witness / साक्षीदार**

- 1) i) Name _____ : _____
नांव _____ : _____
UID No. _____
आधार क्र. _____
- ii) Address _____ : _____
पत्ता _____ : _____
- iii) Occupation and office address _____ : _____
व्यवसाय आणि कार्यालयाचा पत्ता _____ : _____
- iv) Relation (if any) _____ : _____
विवाहीत जोडप्याशी असलेले नाते (कोणतेही असल्यास) : _____
- v) Signature with date _____ : _____
तारखेसह स्वाक्षरी _____ : _____

Photo of
Witness
1

Thumb

2) i) Name :

नांव :

UID No.
आधार क्र.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Photo of
Witness
2

ii) Address :

पत्ता :

iii) Occupation and office address :

व्यवसाय आणि कार्यालयाचा पत्ता :

Thumb

iv) Relation (if any) :

विवाहीत जोडप्याशी असलेले नाते (कोणतेही असल्यास) :

v) Signature with date :

तारखेसह स्वाक्षरी :

3) i) Name :

नांव :

UID No.
आधार क्र.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Photo of
Witness
3

ii) Address :

पत्ता :

iii) Occupation and office address :

व्यवसाय आणि कार्यालयाचा पत्ता :

Thumb

iv) Relation (if any) :

विवाहीत जोडप्याशी असलेले नाते (कोणतेही असल्यास) :

v) Signature with date :

तारखेसह स्वाक्षरी :

7. Priest / पुरोहित

a) Name of the Priest :

पुरोहिताचे नांव :

b) Full Address :

पूर्ण पत्ता :

c) Religion / धर्म :

d) Age / वय :

e) Signature with date :

तारखेसह स्वाक्षरी :

8. Documents presented along with this Memorandum :

1) 4)

2) 5)

3) 6)

❖ सदर विवाहाची नोद वराकडे / वधुकडे करण्यात आलेली नाही (नको असलेले खोडावे)

9. Date of Submission to registrar :

निबंधकाकडे सादर केल्याचा दिनांक :

N.B. : Any person making any statement or declaration in the memorandum which is false in any material particular or submits any documents which he/she known or has reason to believe to be false shall be liable for penal action under section 12

टिप : कोणत्याही व्यक्तीने जापनामध्ये केलेले विधान किंवा प्रतिज्ञापत्र जे खोटे असेल अथवा सादर केलेला कोणताही दस्तऐवज, जे खोटे असल्याचे त्याला / तिला माहित असेल अथवा जे खोटे असल्याचे मानण्यास कारण असेल, तो / ती व्यक्ती कलम १२ अन्वये दंडनीय कारवाईस पात्र ठरेल.

वराचा
फोटो

वधुचा
फोटो

महाराष्ट्र शासन

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

विवाह नोंदणी कार्यालय

Marriage Registration Office.....

तालुका जिल्हा, महाराष्ट्र, भारत

Taluka District, Maharashtra, India

नमुना-‘इ’/Form ‘E’

विवाह नोंदणीचे प्रमाणपत्र

Certificate of Registration of Marriage

[पहा कलम ६(१) आणि नियम ५/See Section 6(1) and Rule 5]

प्रमाणित करण्यात येते की, पतीचे नांव

आधार क्र. राहणार :.....

..... आणि पत्नीचे नांव :.....

आधार क्र. राहणार.....

.....यांचा विवाह दिनांक/....../२०.....रोजी

..... (ठिकाणी) येथे विधी संपन्न झाला. त्याची महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे

विनियमन आणि विवाह नोंदणी अधिनियम, १९९८ अन्वये ठेवण्यात आलेल्या नोंदवही च्या खंड

क्रमांक च्या अनुक्रमांक वर दिनांक...../...../२०..... रोजी माझ्याकडून नोंदणी

करण्यात आली आहे.

Certified that Marriage between, Husband's name:

UID No. Residing at.....

..... and Wife's name.....

UID No. Residing at

.....Solemnized on/...../20..... at

.....(place) is Registered by me on/..... /20.....

at Serial No: of Volume of register of Marriages maintained under the Maharashtra Regulation of Marriage Bureaus and Registration of Marriages Act, 1998.

Place:

Date :

SEAL

Signature

Registrar of Marriages

Marriage Office,.....

नमुना-“फ”
विवाहाची नोंदणी करण्यास नकार देण्याबाबत आदेश
(कलम ७ आणि नियम ६ पाहा)

मी, विवाह मंडळाच्या निबंधक,
ज्ञापनाची आणि ज्ञापनासोबत सादर केलेल्या अन्य सर्व दस्तऐवजांची छाननी केल्यानंतर, आणि
दिनांक रोजी पक्षकारांचे म्हणणे ऐकून घेतल्यानंतर, विवाहाची नोंदणी करण्यास
खालील कारणास्तव नकार देत आहे :

.....
.....

शिवका

ठिकाण :

स्वाक्षरी

विवाह निबंधक

दिनांक :

नमुना 'ग'
(कलम ७ (२) आणि नियम ६ पाहा)

नोंदणीकृत डाकेने
.....

दिनांक

द्वारा :

महानिबंधक,
विवाह मंडळ नियमन व विवाह नोंदणी,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे

विषय :- महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे नियमन व विवाह नोंदणी विधेयक, १९९८ च्या कलम
७ च्या पोट-कलम (२) च्या अंतर्गत निबंधक
(ठिकाण) यांच्या कडील निर्देश

प्रति,

- (१) पतीचे नांव :-
(पत्ता) :-.....
(२) पत्नीचे नांव :-.....
(पत्ता) :-.....
(३) साक्षीदाराचे नांव :-.....
(पत्ता) :-.....
(४) साक्षीदाराचे नांव :-.....
(पत्ता) :-.....

ज्याअर्थी, निबंधक, विवाह मंडळ आणि विवाह (ठिकाण) यांनी ..
..... (पती) आणि (पत्नी) या दोघांच्या ...
..... या ठिकाणी विधिसंपन्न झालेल्या विवाह नोंदणीस नकार दर्शविला आहे
आणि महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे नियमन व विवाह नोंदणी विधेयक, १९९८ (१९९८ चा महाराष्ट्र
विधेयक क्र.) कलम ७ च्या तरतुदीनुसार माझ्याकडे निर्देश केला आहे.

त्याअर्थी आता, उक्त विधेयकाच्या कलम (८) अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा
वापर करून, निबंधकांनी दिलेला आदेश कायम करण्यात येऊ नये. याची कारणे देण्याबाबत, मी,
याद्वारे, या दिवशी वाजता मध्यान्हपूर्व /
मध्यान्होत्तर, खालील पत्त्यावर माझ्या समक्ष हजर राहण्यासही फर्मावित आहे.

२. आपल्या दाव्याच्या पुष्ट्यर्थ, आपण आपल्याला दिलेल्या दिवशी, वेळी व ठिकाणी
अतिरिक्त दस्तऐवज आणि साक्षीदार आणू शकतात.

३. ठरल्यानुसार, आपण उपस्थित न राहिल्यास, त्याविषयी आपणास काहीही
म्हणावयाचे नाही असे गृहीत धरण्यात येईल व महानिबंधक योग्य ते आदेश देतील.

दिनांक :

स्वाक्षरी
महानिबंधक

नमुना- “ ह ”
विवाह मंडळाची नोंदवही
(कलम ५ (२) आणि नियम ९ पहा)

.....या वर्षाची विवाह मंडळाची नोंदवही

अनुक्रमांक मंडळाचे नांव आणि पत्ता मंडळ चालविणा-या व्यक्तीचे नांव आणि पत्ता

नमुना- “ आय ”
विवाह नोंदवही
(कलम ६ (१) (इ), आणि नियम ९ पहा)

.....या वर्षाची विवाह नोंदवही

अनु क्रमांक	विवाहाचा दिनांक व ठिकाण	पतीचे नांव व पत्ता	विवाहाच्या वेळेचे त्यांचे वय	पतीचा धर्म	पत्नीचे नांव व पत्ता	विवाहाच्या वेळेचे तिचे वय	पत्नीचा धर्म	नोंदणीची तारीख	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)